

collectum litteræ transit, cui Dominus in his cui A redunt auditum restaurat fidei, et obedientem vangelici facit mandati.

245. Princeps sacerdotum, qui scidit vestimentum suum in Domini passione (*Ibid.*), indicat Heræum populum nudatum sacerdotio, et evacuatam egno scisso.

244. Barabbas, qui Judæis dimittitur (*Math. xvii*), significat Antichristum, quem illi errantes auerunt suscipere pro Christo.

245. Herodes et Pilatus, qui, cum essent discordes, in passione Domini amicitia fœderantur (*Luc. xxi*), indicant primum divisos fuisse utrosque populos circumcisionis et gentium, qui tamen per passionem Domini in fide concordaverunt.

246. Simon Cyrenæus, cui gestandam crucem B imposuerunt (*Ibid.*), 15¹ gentium populus intelligitur, qui peregrinus in lege, obediens efficitur Evangelio, crucis ipse Christi vector, et fidei bajulus factus.

250. In Isidorianis, cap. 94, num. 18, notavi quamdam varietatem lectionis in fine Allegoriarum ex Co-

247. Duolatrones (*Ibid.*) populum expriment Judæorum et gentium: quorum unus incredulus blasphematur Christum in cruce pendentem, alter fidelis Judæos increpat blasphemantes.

248. Quatuor milites, qui quatuor partes sibi de Jesu vestimentis fecerunt (*Psal. cxviii, 162*), præfiguraverunt quatuor partes mundi, qui dividerunt sibi eloquia Christi, sicut scriptum est: *Labor ego super eloquia tua, sicut qui invenit spolia multa.*

249. Mulieres quæ apostolis Domini resurrectionem annuntiant, lex et prophetia intelliguntur, quæ gloriam resurrectionis Christi, antequam revelaretur, quasi præcursores prædicaverunt.

250. Septem discipuli, cum quibus Dominus post resurrectionem suam convivasse describitur, septimam indicant post resurrectionis futuræ requiem, per quam omnes sancti per Christum æterna beatitudinis refectione saturabuntur, ad quam saturitatem nos perducat Christus. Amen.

dice Vaticano 629, quem ibi descripsi. AREV

SANCTI ISIDORI

HISPALENSIS EPISCOPI

DE ORTU ET OBITU PATRUM

QUI IN SCRIPTURA LAUDIBUS EFFERUNTUR.

152 Præfatio.

1. Quorumdam sanctorum patrum nobilissimorumque virorum ortus vel gesta cum genealogiis suis in hoc libello indita sunt; dignitas quoque, et mors eorum, atque sepultura, sententia brevitate notata. Quæ, quamvis omnibus nota sint qui per amplitudinem percurrunt Scripturarum, facilius tamen ad memoriam redeunt dum brevi sermone leguntur.

EX VETERI TESTAMENTO.

I.	Adam.	XVII.	Dan.	XXXIII.	David.
II.	Abel.	XVIII.	Gad.	XXXIV.	Salomon.
III.	Enoch.	XIX.	Aser.	XXXV.	Elias.
IV.	Noe.	XX.	Nephtalim.	XXXVI.	Eliseus.
V.	Melchisedech.	XXI.	Benjamin.	XXXVII.	Isaias.
VI.	Abraham.	XXII.	Ephraim.	XXXVIII.	Jeremias.
VII.	Isaac.	XXIII.	153 Manasses.	XXXIX.	Ezechiel.
VIII.	Jacob.	XXIV.	Job.	XL.	Daniel.
IX.	Loth.	XXV.	Moyses.	XLI.	Osee.
X.	Joseph.	XXVI.	Aaron.	XLII.	Joel.
XI.	Judas.	XXVII.	Josuc.	XLIII.	Amos.
XII.	Ruben.	XXVIII.	Phinees.	XLIV.	Abdias.
XIII.	Simeon.	XXIX.	Gedeon.	XLV.	Jonas.
XIV.	Levi.	XXX.	Jeptite.	XLVI.	Nicheas.
XV.	Zabulan.	XXXI.	Samson.	XLVII.	Nahum.
XVI.	Issachar.	XXXII.	Samuel.	XLVIII.	Habacuc.

CAP. I. 1. De his vid. Hieron. Epiphan. Doroth. Synopsin, et Josephum. FONTIDONIUS.

Ibid. Librum de ortu et obitu Patrum cum octo mss. libris Petrus Fontidonius contulit ac breves quasdam

notas adjecit, quas proinde Fontidonii nomine subscripto allegabo. Quid de hoc libro sentiendum, uberime expositum fuit in Isidorianis, cap. 61. AREV.

XLIX.	Sophonias.	LV.	Addo.	LX.	Esdras.
L.	Aggeus.	LVI.	Azarias.	LXI.	Zorobabel.
LI.	Zacharias.	LVII.	Zacharias.	LXII.	Esther.
LII.	Malachias.	LVIII.	Tobias.	LXIII.	Judith.
LIII.	Nathan.	LIX.	Tres pueri.	LXIV.	Machabæi.
LIV.	Achias.				

CAPUT PRIMUM.

2. Adam protoplastus, et colonus paradisi, princeps humani generis et delicti, ad imaginem Dei factus, universitati prælatus, qui creaturis nomina dedit atque in eis potestatem dominandi accepit.

3. Illic in deliciis florentis paradisi constitutus, inter redolentes aromatum sylvas ac vernantia floribus arva, ruris habitator, novæ vitæ gaudia peragebat: ubi tellus fecunda viret perpetuo vere, ubi fons decurrens quadrifluo labitur amne.

4. Sed postquam serpentis dolo, lingua etiam pollutus feminea, per tactum ligni, loci beatitudinem profanavit, paradiso projectus, terram sentibus squalentem operarius gemens incoluit. Amissaque immortalitate, in pulverem, unde carnis sumpserat ortum, post eursum annorum nongentorum triaginta rediit. Hinc jam **154** posteritas in crimine hujus parentis exselem se paradiso factam, ac labori mortique subactam ingemuit.

5. Sepultus est autem in loco Arbee, qui locus nomen a numero sumpsit, hoc est quatuor; nam tres patriarchæ ibidem sunt sepulti, et hic quartus Adam. Distat autem locus iste non procul ab Hebron, metropoli urbe Alphylorum, in qua fertur quondam fuisse habitatio gigantum, ubi etiam et David postea unctus est in regem. Est autem civitas sortis Judæ in sacerdotibus separata, distans ad australem plagam millibus xxii ab Hierusalem.

CAPUT II.

6. Abel filius Adam et pastor ovium, in vita innocens, in morte patiens, post mortem non silens, in martyrio primus, in obedientia summus, in sacrificiis Deo placens, in meritis fratri displicens; quem Cain impius, et parricida novus, stimulante invidia innocuum ferro nondum sanguine maculato prostravit, cum adhuc innocens ferrum cruoris humani facinus non haberet.

CAPUT III.

7. Enoch filius Jared, septimus ab Adam, placens Deo, malorum nescius, mortis ignarus, qui sceleratorum hominum non ferens angustias, a perniciosis contractibus [AL., contactibus] mundi substractus,

5. Recepta apud veteres post Origenem, et probata fuit opinio Adamum fuisse sepultum in monte Calvaria, in quo etiam excitatum sceillum est, cultui et venerationi Adami consecratum. Vide Bolland., tom. IV Febr., pag. 449. Traditiones Rabbincas, de Arbee sepulcro Adami, Abraham, Isaac et Jacob, refert sanctus Hieronymus, Quæst. Hebr. in Genesim. AREV.

6. Quo instrumento occisus fuerit Abel incertum. Pictores mandibula armatum Cainum contra fratrem plerumque exhibent, sed nullo prorsus fundamento. Prudentius sarculo Abelen interfectum asserit in præfat. Hamartigeniæ, vers. 16, quem ad locum plura in hanc rem ex interpretibus sacræ Scripturæ indicavi. AREV.

A meruit in eum locum transferri vivens unde fuerat protoplastus expulsus. Sublatus est autem annorum trecentorum sexaginta quinque. Manet autem hæcenus in corpore; in consummatione mundi restituet [AL., sæculi restituens] cum Elia mortalem vitæ conditionem.

155 CAPUT IV.

8. Noe filius Lamech, decimus ab Adam, secundus pater orbis atque reparator, justitia insignis, longanimis in spe, sapiens in opere, solus in terris justus. Iste jussus arcam condidit, admonitus introivit, nec horruit turbulentos diluviifluctus, nec fragores ventorum, vel murmura cæli expavit, gestaturque per procellas, nec mergitur, serpentibus sociatur et læstis, nec terretur; cui feræ colla submitunt, alites famulantur.

9. Namque avem misit, redeuntem sustinuit, sed perfida fraude corvi decipitur, ministerio columbæ gestantis ore ramum paciferae arboris edocetur. Reseratisque foribus arcaë bestias et cuncta animantia per septem dies abire permittens, ipse postmodum egressus cum Iheris, Deum collaudat ac lætus victimas immolat. Cujus arcam veteres resedissee testantur in Armenia super montes Ararath. Hæc nongentesimo quinquagesimo anno mortuus est.

CAPUT V.

10. Melchisedech rex Salem, sacerdos Dei altissimi primus, verique oblator sacrificii, cujus origo secreta. Hunc esse aiunt Hæbrei Sem primogenitum Noe, tritavum Abrahæ. Ipse est enim pater patrum, prophetarum et apostolorum origo, ipse est qui paternæ pietatis benedictione, dominus fratris esse promeruit. Cuique versis incedens vestigiis patris genitalia textit, nec derisit ebrium, ut procax et reprobus filius, sed velavit, ut verecundus.

11. Unde accidit, in lege Judæorum parentes a filiis nunquam videri nudatos. Iste Abrahæ revertenti post victoriam benedixit, idem in typo veri sacrificii de frugibus terræ prior panem et **156** vinum Deo hostiam obtulit, quia sacerdotium et regnum vere primogenitis debebatur, antequam Aaron sacerdotio fungeretur.

12. Illic etiam prior omnium post diluvium urbem Salem condidit, in qua etiam et regnavit, quæ postea Jebus sive Solyma dicta est, et nunc derivatu voca-

D *Ibid.* Apud Grialium est substractus pro subtractus. AREV.

9. Marchio Joannes de Serpos, qui pro Armenorum catholicorum causa eruditos nonnullos libros in vulgus edidit, aut edi curavit, in Compendio historico Armeniæ, lib. I, num. 6, auctores refert qui reliquias arcaë Noe adhuc in monte Ararath asservari contendunt. AREV.

10. Hieron., epist. ad Evagrium. Isidorus, xv lib. Etymolog., cap. 1. FONT.

Ibid. Allegatur in Editione Grialii lib. xv Etym., c. 1, quo loco nulla de Melchisedecho mentio, de quo tamen agitur lib. vii, cap. 6, et lib. viii, cap. 5. AREV.

nulo Jerosolyma vocatur; vixit annis sexcentis, et A
perduravit usque ad septuagesimum ætatis Isaac an-
nim, mortuusque est ac sepultus in civitate sua Je-
rusalem.

CAPUT VI.

13. Abraham pater gentium, filius Thare, de stirpe
sem, natione Chaldæus, fide primus, exsul spontaneus,
obediens in præceptis, credulus in promissis, pauper
in patria, in peregrinatione locuples, in præliis victo-
siosus, in victoria non avarus. Reges quinque superavit,
et spoliis exiit, captivumque parentem reduxit.

14. Eo summus ut Trinitatem in typo videret, et
unitatem in mysterio veneraretur; eo fidelis, ut in
promisso genere contra spem naturæ Deo crederet:
ideo justus atque devotus, ut indulgentiam unifici
ignoris divinitati non præponeret; sed incunctanter B
præcipienti parens ad immolandum filium religiosus
parricida gladio dexteram armaret.

15. Qui dum distrinxit ferrum, unicum pignus in viciniam
oblaturus, nec natum perdidit, nec hostiam
amisit. Filium enim in sacrificium obtulit, et arietem
pro filio immolavit. Vixit autem centum septuaginta
quinque annos, sepultusque est in agro Ephron, in spe-
unca duplici in ejus interiori parte sepultum ferunt
Adam, in exteriori vero Abraham. Distat autem hic
locus, ut Josephus edocet, septimo ab urbe Hebron
radio, ibique asserit Abraham et filios ejus sepul-
crum habere pulcherrimo instructum marmore.

16. Illic etiam, et terebinthum magnam arborem a
constitutione 157 mundi fuisse asseverat. Hanc beatus
Hieronymus usque ad Constantini imperium per-
lustrasse scribit, ipsa est enim quæcunque Mambre Amor-
thæi, qui fuit amicus Abrahæ, quæ apud gentiles in
antiqua exstitit veneratione, ut eam muri ambitu cir-
cumseptam solemniter veneratione colerent.

CAPUT VII.

17. Isaac filius Abrahæ ex promissione in terra Cha-
naan genitus, semen æternum vocatus, conjugalis
vitæ castimonia clarus, promptus ad gratiam, ad
agnoscendum paratus, qui excludentes non armis
expulit, sed patientia vicit; qui pœnitentes cum
bonitate recepit, qui per amorem Dei eo usque de-
sulit honorem parenti, ut ad aram sponte sacrifician-
dus accederet, atque in figuram Christi mortem non
recusaret. Obiit centum octoginta annorum, sepul-
tusque est juxta patrem suum.

15. Parentem, id est cognatum, vel consanguineum,
ut inf. cap. 9. FONT.

Ibid. Quod Isidorus ait, *fide primus*, Prudentius,
in præfat. Psychomachicæ, explenit primo hoc ver-
siculo: *Abraham fidelis prima credendi via*. Cod.
Florent. nonnulli addit: *Spontaneus, qui Trinitatem
in typo vidit, et unitatem in mysterio veneratus est; hic
fuit obediens*, etc. AREV.

16. De sepulcro Abraham dictum num. 5. De
queru Mambre, quam alii *terebinthum* ex verbo He-
braico vertunt, præter sanctum Hieronymum agunt
Eusebius, Josephus et alii, in Dictionario biblio-
Calmeti laudati. AREV.

17. Pœnitentes Abimelech, et Oehozach, et Phicol.
Genes. xxvi. FONT.

Ibid. In Editione Grialii erat *sacrificandum*, pro quo

CAPUT VIII.

18. Jacob filius Isaac, natus in terra Chanaan, dile-
ctus matris, supplantator fratris, humilis quoque, et
simplex, et innocentem habitans domum. Ille au-
tem, postquam primogeniti præripuit benedictio-
nem, obedivit matri, et fraternæ iracundiæ patienter
cessit, patriamque et parentes relinquens, exsul ef-
fectus servitum longam susinuit, laborem famis
pertulit et frigoris, servivit socio, ut pastor merce-
narius pavit gregem, exspectans non de divisione
sed de gregis lucro mercedem; qui peregre profes-
tus, dum consortio egeret hominum, comitatum
meruit angelorum.

19. Ille Domino colluctatus prævaluit, hic facie
ad faciem Deum vidit; hic famis inopia pulsus, cum
præclara progenie ingressus est in Ægyptum. Emen-
sis centum quadraginta septem annis, naturæ reddidit
debitum, sepultusque est cum patribus suis.

158 CAPUT IX.

20. Lot filius Aram consanguineus Abrahæ, pater
Moab, et Amon, apud Chaldæos natus, homo justus,
hospitalis, in Sodomis pie casteque inter nefariam
gentem conversatus, qui propter solum hospitalitatis
officium etiam susceptor effectus est angelorum. Sul-
phureumque exitium ac Sodomitarum evasit incen-
dium, mansitque postmodum in urbe Segor, quæ est
juxta mare Mortuum, ubi balsamum gignitur, et co-
piosa poma palmarum.

CAPUT X.

21. Joseph princeps Ægypti, filius Jacob ex Rachel,
ortus in terra Chanaan, benedictus in primogenitum
Israel, et accipiens primatum Ruben, dilectus patri,
et solus præ cæteris hæres paternæ possessionis.

22. Ille zelo sublatus a fratribus in lacum mittitur,
ob invidiam venditur, factus humilis usque ad servi-
tutem, patiens usque ad carcerem, pudicus usque ad
passionem, fit in interpretatione sapiens, in consilio
futuri prudens, in regno particeps, in secunditate
ordinator providus, in fame dispensator justus, ad
reddendam pro malo bonæ retributionis gratiam
promptus, dum injuriam fratribus non rependit, sed
fame depulsa necessitatis subsidia contulit.

23. Principatus est in Ægypto annis octoginta. Exac-
tisque ætatis centum et decem annis, longæ quietis gra-
tia diem ultimum clausit. Sepultusque est in Ægypto,
D
cujus ossa transtulerunt filii Israel in Sichem civita-
tem, ubi eam sepulcrum suum esse, et ad idem
fidenter posui *sacrificandum*, quod etiam apud Breu-
lium aliosque exstat. AREV.

18. Al. *Innocens habitans domi*. Al. *Innocenter*. FONT.

20. Isidorus accedere videtur opinioni illorum qui
urbem Segor in littore meridionali maris Mortui
collocant, ut ad Arabiam pertineat. Eandem urbem,
statim ac Lot ex ea recessit, terra hiscente absorptam,
nonnulli tradunt, sed non satis firmis rationibus,
Verum de his fusius interpretes. AREV.

23. Vulgata, cap. XLVIII, Genes., XXI, sic habet:
Do tibi partem unam extra fratres tuos. Pro quo Sep-
tuaginta referunt: *Do tibi Sicimam, præcipuum
super fratres tuos*. Alii legunt *Sichimam*, Hebræum
verbum est *Sechem*, aut *Sichem*, quod alibi Vulgata
retinet, et Isidorus hoc loco. AREV.

teu patris sui Jacob, quam nunc tam Latini quam Græci Sichimam vocant. Ipsa est autem quæ nunc vocatur Neapolis urbs Samaritanorum, ubi sepulcrum ejus usque in hodiernam diem cernitur.

159 CAPUT XI.

24. Judas regalis successionis insignis prosapia, cui ducatus bellorum, et Israel traditur regnum, qui nomen genti ex suo nomine dedit, præpotens ut leo in regni virtute, et clarus splendore potentia. Cujus quidem imperii posteritas non cessavit, quousque Christus, quasi catulus leonis, ex germine ejus ortus ascenderet, atque spes gentium ex virginali procedens utero mirabiliter coruscaret.

CAPUT XII.

25. Ruben primogenitus filius Israel, ætate fratribus major, sed posteritatis numero minor, paternum totum polluit, atque ordinem primogenitæ dignitatis amisit.

CAPUT XIII.

26. Simeon princeps scribarum, et violatæ pudicitia vindex, non habens hæreditatem, sed manens in tribu Juda, particeps in possessione.

CAPUT XIV.

27. Levi sacerdotalis auctor originis, cum tribu Juda permixtione generis junctus, sed in Israel toto divisus, carens propriae sortis funiculo, et habitans in universis sortibus fratrum.

CAPUT XV.

28. Zabulon, possessor maris magni, et litorum, et dominans in cunctis urbibus Phœnicum et Sidoniorum.

160 CAPUT XVI

29. Issachar studiosus in laboribus terræ, possidens Galilæam, et de benedictionis suæ fructibus dona porrigens regibus.

CAPUT XVII.

30. Dan, cujus ex germine Samson, sceptrum tenet Israel, fortis Nazaræus, et triumphator in hostibus, obsidens in morem serpentis Philistinorum semitas, et equitatum ejus, ut regulus, spiritu oris sui depulans.

CAPUT XVIII.

31. Gad, in procinctu prælii expeditus, pro fratribus trans Jordanem relictis adversus hostes gentesque dimicat, et forti brachio victor triumphat.

CAPUT XIX.

32. Aser, divitiis insignis, replens deliciis principes.

CAPUT XX.

33. Nephthalim in pinguedine terræ uberrimus, et in doctrina legis abundans.

CAPUT XXI.

34. Benjamin inter fratres ortu posterior, imperio

24. Pro imperii posteritas malim imperii potestas. AREV.

26. CAP. XIX, Josue, 1 et 2 : Et egressa est sors secunda filiorum Simeon per cognationes suas ; fuitque hæreditas eorum in medio possessionis filiorum Juda. Quod satis Isidorus expressit. AREV.

28. Plerique Editi exhibent Sidonum, quod videtur approbare Munckerus in not. ad Mythologicon

prior, cujus nativitatis processus matri dedit occubitus. Ipse est lupus vorax et sanguinarius, qui super basem sortis suæ mane hostiæ sanguinem ludit, et ad vesperam escas principibus et sacerdotibus dividit.

CAPUT XXII.

35. Ephraim semen Joseph, et adoptivus filius Israel, atque in numero 161 patriarcharum benedictioni testamento relictus ; minor ætate fratre, sed majori prælatus gratia benedictionis, in cunctis tribubus fortior, et inter fratres dominator invictus. Hic partem tribus levitarum accepit.

CAPUT XXIII.

36. Manasses dilatatus in millibus, una cum Joseph patre suo mystice passus tributum [Al. possedit tributum]. Hi sunt patres [Al. propagines] apostolorum et principes populi Judæorum, tribus Jacob, et præclara progenies Israel. Quibus pater moriens pro divitiarum copiis, sanctificationis gratiam dereliquit. Quique, regnante Joseph in Ægypto, regnaverunt, ibique etiam post longam vitæ quietem occubuerunt atque sepulti sunt.

CAPUT XXIV

37. Job filius Zaræ de Bosra rex Idumæorum, quartus post Esau, successor Balach filii Beor, homo gentilis, fide clarus, humilitate summus, hospitalitate præcipuus, in disciplina mansuetus, in eleemosynis largus, dives in censu, extemplo factus egenus, locuples in liberis, repente orbis : tentationi traditur, sed contra tentationem fidei lorica armatur [Al. fide religionis armatur], factus gloriosus in certamine, æquanimis in dolore, damna rerum pertulit, funera piguorum doluit, corporisque vulnera patienter accepit [Al. excepit], et inter supplicia semper Deum glorificavit, male suadentem insuper sapienter sustinuit conjugem ; verba amicorum ratione superavit ; unde, et pro tanta virtute patientiæ, duplici in fine remuneratione sublevatur, recipiens post rerum casum multiplicem claritatem bonorum [Al. donorum].

38. Post noctem enim tristitiæ, diem genuit ; post fetores ulcerum, casia fragrantiam edidit, post abjectionem, cornu unctionem regni promeruit, et tibiam in accentu laudis assumpsit. Vixit autem post plagam centum quadraginta annis, et fuerunt omnes dies vitæ ejus ducenti quadraginta octo anni, et mortuus est 162 atque sepultus in regione sua. Hunc Hebræi asserunt non fuisse de genere Esau, sed de Nachor fratris Abraham descendisse stirpe, et fuisse eum temporibus patriarcharum. Nachor enim genuit Hus, de cujus stirpe creditur generatus, secundum quod in exordio voluminis ejus notatur : *Vir erat in terra Hus nomine Job.*

Fulgentii, pag. 29, quia scilicet Editionem Grialii non viderat. AREV.

37. Isidorus cum Ambrosio et August. putat eundem Job et Joab Genes. xxxv ; aliter Hieronym., in Heb. Quæst. et quæst. 36 in Genes.

— Al. Sua damna insuper, patientem sustinuit conjugem.

CAPUT XXV.

A

39. Moyses filius Amram ex tribu Levi, dux et propheta Israel, regis filia adoptivus, Dei amicus, Pharaonis dominus, in rubo flammante et non urente, vocibus angelicis evocatur, quem ut exemplo firmaret Deus, insinuatam ejus manum jussit emori, et rursus retractæ vigorem et motus reddidit, et caloris [Al., coloris] : cujus facies spe [Forte specie] futuræ gloriæ illuminator, humilis, ut ait quidam sapiens, in recusando ministerio, subditus in suscipiendo, in conservando fidelis, in exquirendo pervigil, in regendo populo vigilans, in corrigendo vehemens, in amando ardens, in sustinendo patiens, qui pro subjectis se Deo interposuit consulenti, opposuit irascendi.

40. Illic pro populi libertate propriam objecit salutem, regis sævissimi non minas, non tela trepidavit. Quin etiam extulit contra dracones ejus virgam, ac per manum Dei oppugnatores Israel decem plagis ejus imperium verberavit. Primum in cruorem vertit fontes et lumina, dehinc ranarum multitudine urbes, muscarum nubibus aera complevit, locustis vastavit cuncta virentia, mortem intulit jumentorum, percussit ulcere homines, vastavit grandine terras, obdixit tenebris cælum, eorumque primogenita valido terrore peremit.

41. Post hæc expoliavit Ægyptios, eductisque populis eremi pandit iter flammea præcedente columna. Nec mora, mare transiens dividit, refrenatisque hinc inde aquarum cumulis, pergenti populo viam siccæ vestigio præbuit. Hostes dehinc operuit fluctibus, atque amaras aquas per læctum ligni in suavitate convertit. Quin etiam inter hæc esurienti Israel cœleste præbuit pabulum, voluerunquæ escis replevit loca castrorum.

163 42. Percussit insuper petram, atque exemplo dura saxorum crepidine copiosa fluente manarunt. Ascendit quoque verticem montis Sinai, faciem Domini contemplaturus, ibi quadraginta dierum jejunia pertulit; descendens incendit vitulum, sacrilegos prostravit gladio, legem acceptam a Deo populo tradidit, ritumque religionis instituit.

43. Inter hæc quoque bella gessit, victoriis claudit, virgam in manu tenens; hostes quos non contigit, superavit: lethiferos aspidum morsus ærei serpentis aspectu sanavit. Dathan et Abiron, terræ compagibus ruptis, viventes profundo hiatu dejecit. Ad extremum conscendit montem Nebo, terramque repromissionis, demonstrante Domino, aspexit. Mortuusque est, jubente Domino, in monte Abarim; sepultusque est a Domino in valle Moab, quæ est in Arabia.

44. Rexit autem populum Dei in eremo annis quadraginta, obiitque annorum centum viginti. Quidam autem eum vivere testantur, pro eo quod sepulcrum ejus non reperitur. Et quia apparuit Domino in monte Thabor cum Elia, mortuum autem illum esse, non raptum, certissime sacra Scriptura testatur.

39. Nomen esse Ægyptiacum Moyses aiunt Philo, Josephus et Aben Ezra.

40. Notatu digna occurrit nonnulla Scripturæ discrepantia, quæ inter varias lectiones videri potest.

PATROL. LXXXIII.

CAPUT XXVI

45. Aaron frater Moysi, et insignis miraculorum socius, atque in Lege sacerdos Domini primus, cujus virga sorte electa, fronde et germine floruit. Quique thuribulum in dextra gestans, furenti se flammæ opposuit, atque stans inter vivos et mortuos, objectu sui corporis transire ignem ad agmen viventium non permisit. Illic per hostiam victimarum, et sacrificium sanguinis, futuram Christi passionem expressit: hic jus et principatum sacerdotii per ordinem generis et successione suæ transmisit.

46. Anno autem quadagesimo egressionis filiorum Israel de terra Ægypti, cum esset annorum centum viginti trium, mortuus est juxta præceptum Domini in monte Hor, qui est juxta Petram, insignem Arabiæ urbem. Ibi et sepulta jacet soror ejus Maria, ubi etiam et nunc usque ostenditur rupes, qua percussa, Moyses aquas sitienti populo præbuit. Est autem hic locus in extremis finibus Idumæorum.

CAPUT XXVII.

164 47. Josue filius Nun, ex tribu Ephraim in Ægypto natus, Moysi discipulus, et potestatis successor, novique prælii triumphator. Qui, quousque expediret victoriam ut sol staret, cælo imperavit. Jordanis etiam cursum transitu suo resistere [Al., stare] fecit. Jericho inexpugnabiles muros clangentium tubarum sono dejecit.

48. Chananæorum evertit regna, reges exstinxit, ac populum Dei solus in terram repromissionis induxit, eamque sorte distribuit. Viginti septem annis præfuit in Israel. Occubuitque centum et decem annorum atque sepultus est in Tamnathare civitate sua, quæ sita est in latere montis Gaas, contra Aquilonem, ubi usque hodie insigne monumentum ejus ostendit. Est autem in tribu Dan.

CAPUT XXVIII.

49. Ph'nees sacerdos, filius Eleazari sacerdotis, filii Aaron, zelum Domini agens, Zambri coeuntem impudicum simul cum scorto Madianitide telo percussit, atque perpetuas sacerdotii infulas præmiumque victimarum in generationibus Israel meruit, pro eo quod zelo divini amoris accensus iram Domini feriendo placavit.

CAPUT XXIX.

50. Gedeon filius Joas ex tribu Manasse, genitus in solitudine, liberator populi, et multorum pater existit filiorum, manu fortis, consilio strenuus, signis explorans futuræ documenta victoriæ, potentiamque Dei in vellere. Illic cum trecentis viris aquam lingua lambentibus, non tela in dextris, sed tubas, nec læva clypeum, sed hydrias præferentibus, hostem terrore percussit, ac victor de Amalech fortiter triumphavit. Judicavit Israel annos quadraginta, mortuusque est senex, et sepultus in sepulcro Joas patris in Ephra de familia Ezri.

Legendum videtur *Dei propugnatoris Israel*. AREV.

50. De hoc Isidori capite conferendi sunt Bollandiani, ad diem 7 Septembris, pag. 85. AREV.

B

CAPUT XXX.

165 51. Jephthe Galaadites, felix in praeliis, fidelis in promissis, affectum pietatis exsuperans tolerantiam mentis. Ille enim voverat Deo, ut si quid illi post victoriam revertenti primum occurreret, immolaret. Nam rediens ex hostibus, Ammonitarum triumphator, ne pollueretur labe perjurii, pollicitam sponsonem complevit, ac filiam, quæ victori occurrerat, immolavit. Judicavit Israel sex annis, et mortuus est sepultusque in civitate Galaad, quæ est in dimidia tribu Manassæ.

CAPUT XXXI.

52. Samson, filius promissionis, genitus patre Manue ex tribu Dan, Nazareus vocatus, liberator Israel, et omnium fortissimus. Iste rugientem mactavit leonem, favumque ab ore mortui tulit, seras quoque portarum humeris tollens, in vertice montis imposuit. Vulpium caudis igne victis totam regionem Philistinorum succendit. Vincetus etiam reseisis funibus, maxilla asini mille viros peremit. Nervis in-texta vincula, ut lana fila, disrupta.

53. Post hæc avaritia illecebrosæ mulieris deceptus, detonsis crinibus, vim suæ virtutis amisit: nec mora, effossis oculis, columnas templi concutens, ruina oppressus pariter cum hostibus defecit. Judicavit Israel annis viginti et positus est in sepulcro patris sui in civitate Esthaol, quæ est in tribu Juda, decimo procul lapide ab Eleutheropoli, contra septentrionalem plagam, juxta viam quæ ducit Nicopolim.

CAPUT XXXII.

54. Samuel propheta, filius-Elcana, de Ramatha, ex tribu Ephraim, connumeratus Moysi in sacerdotibus Dei, ab ipsis cunabulis Domino **166** consecratus, sedulus in ministerio, in gente princeps, in templo vates, cujus verbo obtemperaverunt cæli, occurrerunt nubila, effusi sunt imbres.

55. Ille triumphator ex hostibus, Adjutorii lapidem posuit; hic primum principem in regno unxit. Sepultus est autem in vico suo Ramatha quæ est in Bethlehem; cujus ossa Arcadius Augustus de Judæa in Thraciam transtulit, et super tumulum ejus Christi aram crexit.

CAPUT XXXIII.

56. David, rex idem atque propheta, ortus de genere Juda, filius Jesse, natus in Bethlehem, puer pastor ovium inter fratres ætate minor, virtute præstantior, a Domino in regnum vocatus, a propheta in regem unctus, belliger juvenis, in certamine singularis, in triumpho gloriosus, vincendo veteranus, patiens in adversis, prudens in periculis, in peccato proprio dolens, in alieno funere lugens, pronus ad pœnitentiam, velox ad veniam, in convicio mitis, ad misericordiam facilis.

57. Qui inimicum regem, dum posset, innocuum non tantum reservavit traditum, sed et vindicavit occisum.

58. Laudat Isidorus, quod Jephthe fidelis in promissis filiam immolaverit. Quæ sententiæ a nonnullis sanctis Patribus recentioribus que theologis probata, testimonio sancti Pauli, Hebr. xi, 32, 35, confirmari potest. Alii in alias abeunt sententiis, quæ exponuntur a Calmet in erudita Dissertatione de Voto Jephthe. AREV.

59. Al., inter Sara, et Esthaol. Jud. xvi. Pont.

A Ille leonem et ursum sine gladio interfecit, citharæ suavitate immundum spiritum pepulit, giganteum expugnavit. Igitur quadragesimo regni, et septuagesimo ætatis anno, diem vitæ supremum consummavit, sepultusque est in civitate sua Bethlehem, quæ alio vocabulo dicitur Ephrata, ubi etiam Dominus noster Jesus Christus secundum carnem est natus.

58. Ibi quoque, et Rachel, cum Benjamin peperisset, occubuit. Ibi etiam sepulcrum Jesse patris David ostenditur. Est autem hic locus in tribu Juda sexto ab Jerusalem milliario positus contra meridiem in itinere quo pergitur in Hebron.

CAPUT XXXIV.

59. Salomon filius David editus ex Bethsabæe in Jerusalem, antequam nasceretur, vocatus sapientissimus omnium, et dominici dedicator templi: felix imperio, paternis meritis impar, dilectus a Deo, sapiens in judicio, in sententiâ justus, pacificus in regno. Qui proposuit **167** sapientiam, et impetravit, ut sciret dispositionem orbis terrarum, et virtutes elementorum, naturas animalium, et cogitationes hominum.

60. Ille quoque mores composuit, rerum naturas reperit, sacramenta Christi et Ecclesiæ revelavit. Cujus principia bona fuerunt, novissima vero mala. Nam, post multarum virtutum gloriam, amore depravatus femineo, et acceptam sapientiam perdidit, et in profundum idololatriæ stenda ruina demersus est. Quadraginta annis regnavit, quinquaginta et duobus ætatem peregit. Dehinc finem imperio et vitæ dedit, sepultusque est in civitate patris sui Bethlehem.

CAPUT XXXV.

61. Elias Thesbites sacerdos magnus atque propheta, habitator solitudinis, fide plenus, devotione summus, in laboribus fortis, industria solers, excellenti ingenio præditus, in exercitatione disciplinæ structus, in sancta meditatione assiduus, metuque mortis intrepidus, verberavit tyrannos, sacrilegos interfecit, multisque signis virtutum effulsit. Triennii namque esicitate clausit imbris cælum. Oravit rursum, et cælum dedit pluvias, mortuumque mulieris filium suscitavit.

62. Cujus virtute hydria farinæ non defecit, vas olei perpetuo fonte manavit. Cujus verbo super sacrificium ignis de cælo descendit. Ille duos quinquagenarios cum militibus cælesti igne combussit. Jordanem transiens, tactu melotis abruptit. Post igneo curru in cælum raptus ascendit, venturus juxta Malachiam prophetam in fine mundi, ac præcessurus Christum, nuntiaturus ultimum ejus adventum cum magnis virtutibus prodigiisque signorum: ita ut etiam in terra bellum gerat Antichristus adversus eum, vel qui cum eo venturus est, et occidet eos, cadavera quoque eorum in plateis insepulta jacebunt.

63. Dehinc suscitati a Domino regnum Antichristi

60. Cantica Canticorum videtur innuere Isidorus, dum ait Salomonem sacramenta Christi et Ecclesiæ revelasse. AREV.

62. Adversus eum, vel qui cum eo: hoc est, adversus eum et qui cum eo; nam vel pro et ponitur. AREV.

65. Tertullianus, lib. de Anima, c. 35 et 50, de Elia et Henoch: Morituri reservantur ut Antichri-

plaga magna **168** percussit. Post hæc venit Dominus, et interficiet Antichristum gladio oris sui, et eos qui adoraverunt eum. Et regnabit Dominus cum omnibus sanctis suis in gloria sempiterna.

64. *Item.* Elias Thesbitas de terra Arabum, de tribu Aaron, cum esset in utero matris suæ Galaath, Sobac pater ejus somnium vidit, quod nascentem Eliam viri candidis vestibus salutabant, ignisque eum vestimentis [Al. institis] obvolvabant, atque pro cibo ignem ei ad nutriendum subministrabant. Hoc visum pater ejus prophetis in Jerosolymis indicavit, hocque ab eis accepti responsum: Ne timueris, inquit, erit enim natio ejus lumen, verbumque ejus fixis sententiis. Judicabit enim Israel in gladio et igne.

CAPUT XXXVI.

65. Elisæus Eliæ discipulus, ex Abel Meala oppido, ex tribu Ruben, in cujus ortu aurea vitula in Ga'galis mugitum dedit, ejusque vox in Jerusalem personavit. Tunc quidam præsaus vates prædixit: Hodie in Israel natus est propheta, qui cuncta eorum destruet idola.

66. Hic gemino Eliæ glorificatus spiritu, plurimis atque magnis virtutum signis emicuit. Jordanem transitu suo divisum, refrenatis undis, retro convertit; aquas Jericho steriles, demerso vasculo, ad fecunditatem perduxit; pueros insultantes sibi verbo tradidit bestiis repente vorandos; sanguineas aquas in necem hostium decurrere fecit: inter hæc sterilem conceptionem verbo fecundavit, ejusque filium mortuum suscitavit; ciborum temperat amaritudinem, **169** denique ex decem panibus plebe relecta reliquias collegit.

67. Et Naaman lepræ stigmatibus lavacro Jordanis purgavit; lepra quoque maledictum aspersit discipulum: ferrum securis in Jordane mersum, ligno in aqua misso, supernatare fecit. Hostes Syriæ cæcitate percussit, mortem incredulo prædixit, fragore quadrigarum fugavit hostem, obsidionem dispersit, famem repulit.

68. Postremo post mortem exanimis cadaveri vitam dedit. Cujus sepulcrum usque hodie in Sebastia civitate ostenditur honore satis dignum, et digna habitum veneratione.

CAPUT XXXVII.

69. Isaias filius Amos, non Amos prophetæ, sed al-

stum sanguine suo extinguant. Quod dehinc suscitandi erunt a Domino, ut regnum Antichristi magna plaga percussit, fortasse non alio innititur fundamento, nisi his verbis Tertulliani. Certum tamen est, quod resurgat ad gloriæ immortalitatem. AREV.

64. Hæc addebantur in tribus exemplaribus Isidori, et habet Epiphanius in Vita Eliæ.

65. Abel Meala, III Reg. xix. Abel Muth, in Epiphanius. Abel Buel, in Dorotheo.

Ibid. In Vulgata scribitur Abel mehula. In Dorotheo Tyrio mendum est terra Rubim pro ex tribu Ruben. Opusculum inscribitur De sanctis prophetis, apostolis et LXX Christi discipulis, ac falso Dorotheo ascriptum creditur. Editum fuit ab Alberto Fabricio simul cum Isidori et aliorum de simili argumento libris, qui etiam aliud anonymum opusculum de XII apostolis in Bibliotheca ecclesiastica inseruit. Vaticinium prægnavis, quod Isidorus refert, in eo Dorothei opere similiter narratur. AREV.

68. Sebastopoli Samaria, ait Epiphanius.

terius, qui simili nuncupatus est nomine: ille enim ex numero pastorum fuit de oppido Thecæ, hic autem genere nobili ortus in Jerusalem; quem etiam aiunt Hebræi socerum fuisse Manasse. In quo tanta fuit sanctitatis et vitæ excellentia, ut unam tantum dicatur habuisse tunicam, et hanc cilicinam, quaque etiam postmodum pro delicto populi abjecta, sacco membra cooperuit.

70. Sed, et hoc ad extremum deposito, juxta Domini imperium nudo corpore nudoque vestigio in conventu populorum versatus est, sicque fervorem æstivum hiemisque pruinas atque imbrium tempestates sustinuit, ut, et Dei præceptis obediret, et populi deploraret delicta.

71. Illic quindecim gradibus ascendente umbram retrodescendere jussit. Hujus oraculo rex Ezechias mortis dilationem promeruit. Hunc autem Manasses extensum a vertice per medium secuit, atrocique supplicio exercuciatum exstinxit.

72. Tradunt autem Hebræi duabus ex causis interfectum fuisse **170** Isaiam: una, quod ens appellaverit principes Sodomorum et populum Gomorrhæ; altera, quod, testante Domino ad Moysen: *Non poteris videre faciem meam*, iste ausus est exclamare: *Vidi Dominum sedentem super solum excelsum et elevatum*; non animadvertentes cæcati mente Judæi, quod in sequentibus faciem et pedes Dei Seraphim texisse narraverat, ac media tantum ejus vidisse propheta ascribat. Jacet sub quercu Ragel, juxta decursus aquarum, quas Ezechias rex Juda mole constructa terræ exposuerat.

CAPUT XXXVIII.

73. Jeremias ex tribu sacerdotali ortus, in vico Anathiot, qui est tribus millibus ab Jerusalem, sacerdos in Judæa positus, propheta in gentibus consecratus, antequam plasmaretur agnitus, antequam procederet sanctificatus, et ut virgo permaneret, admonitus. Illic prædicare puer cœpit, arguens populum ob delicta, et sæpius cohortans ad penitentiam, sed plebis perfidæ sævientis crudelitate afficitur sæpe atque ligatur, in carcerem etiam mittitur, projicitur in lacum, catenis cingitur, ad ultimum apud Taphnas in Ægypto a populo lapidatur.

69. Hebræi asserunt Amos patrem Isaïæ fuisse fratrem Amasie regis Juda, de quo IV Reg. xiv.

70. An nuditas Isaïæ ad litteram accipienda sit, dissident interpretes, ad cap. xx Isaïæ, 2. AREV.

71. Isaiam serra per medium sectum, constans traditio veterum est. Vide Calmetum in Dissertat. de suppliciis Hebræorum ad Deuteronomium, et in Prolegomenis ad Isaiam. AREV.

72. Tradunt. Origen. in Isaiam, et Hieronym.

Ibid. Exposuerat. — Obstruxerat, ait Hieronym.

Ibid. Notandum etiam hoc loco, quod sæpe alibi notavi, Isidorum interdum nominativum pro ablativo absoluto adhibuisse, ut non animadvertentes Judæi pro non animadvertentibus Judæis, nisi referas ad tradunt, quod præcessit. De sepulcro Isaïæ Dorotheus sic refert: *Conditusque sub quercu est prope fontem Rogel, juxta transitum aquarum, quas Ezechias rex pulvere obstruxerat.* Alii narrant translatum corpus prophetæ fuisse Paneadem ad fontes Jordanis inde Constantinopolim. AREV.

74. Sepultus est in eo loco, ubi Pharaon rex Ægypti habitavit. Verumtamen, quia precibus suis serpentibus ab eò loco effugatis, Ægyptios a noxio aspidum morsu eripuit, insigni cum veneratione amplissimoque honore iidem Ægyptii colunt, sepulcrumque ejus insigni cultu hæcenus venerantur.

CAPUT XXXIX.

75. Ezechiel sacerdos, filius Buzi, genitus in terra Sarira, in typo Christi filius hominis nuncupatur. Ille captivus cum Joachin in Babyloniam ductus, ad concaptivos prophetavit, corripuens eorum 171 offensiones, et zelo Dei motus cuncta eorum crimina turpitudinesque arguens. Quem dux populi Israel interfecit, pro eo quod severitate et auctoritate pontificali corripere ab eo ob impietatem sacrilegii. Sepultus est a populo in agro Maurim, in sepulcro Sem et Arphaxat.

CAPUT XL.

76. Daniel, de tribu Juda in Betheron superiore natus, genere nobilis, princeps omnium Chaldæorum, regumque prosapia et florens patriæ nobilitate. Ille sub Joachin rege Juda, post excidium Jerusalem, cum tribus pueris admodum puer in Babylonem translatus, et princeps Chaldæorum effectus est, vir gloriosus, et aspectu decorus, mente humilis, corpore castus, perfectus in fide, egregius in opere, in virtute summus, in prodigiis clarus, terribilis in signis, cognitor secretorum cœlestium, præsciens futurorum, visionum interpres, vindex castimonie; qui continuatis jejuniis et orationis instantia futura prænescere meruit sacramenta.

77. Ille inter cætera visionum mysteria, his virtutum gestis atque signis effulsit. Principio sceleratorum senum mendacium reprehendens, castitatem feminæ revelavit; tribus hebdomadibus dierum exorans pro populo jejunavit; simulacrum Bel divinæ aspirationis argumentis elisit: draconem Babylonie numen ejusdem gentis, ossa pice, et adipe, et capillis confecta, divinæ mentis instinctu, incredibili admiratione disruptit; in lacum quoque missus, rabiem mitigavit ferarum, atque virtute animi fortis inter frementes securus epulatur leones.

78. Hunc Darius, postquam Babylonium subvertit imperium, honore maximo habitum, secum tulit et in Medos abluxit. Qui etiam fertur dedisse signa in montibus super Babyloniam, dicens: Dum montes a Borea fumaverint, finem instare Babylonie; dum visi fuerint incendiis conflagrare, finis erit totius mundi. Item dum ad partem Noti refluxerit Tigris, regressio erit populi ad Jerusalem. 172 Vixit autem usque ad tempus Darii regis Persarum, annis centum et de-

74. *Aspidum.* Hieronym., *crocodilorum* ait Epiphanius et Dorotheus.

Ibid. Jeremiam lapidibus a Judæis obrutum fuisse, consentit etiam Tertullianus, Scorpiac. cap. 8. AREV.

76. *De tribu Juda.* Vid. Epiph., Hieronym., Joseph.

Ibid. Pro prænescere alii habent *pranotescere*, quod Isidorianum puto pro *prædicere*, *notum prius reddere*; nam supra jam est *præsciens futurorum*. In Cod. Palat. est *promeruit pro pranotescere*, aut *pranoscere*. AREV.

77. Forte, *mendacium deprehendens*. Consonat his Dorotheus. Vide etiam Josephum, De Antiq., cap.

cem, sepultusque est jam senex in spelunca regia, solus in captivitate cum gloria.

CAPUT XLI.

79. Osee de tribu Issachar, ortus in Belemoth; hic prænuntians dedit signum: Veniet Dominus in terram suam, si quercus, quæ est in Silo, ex semetipsa in duodecim divisa fuerit partes, totidemque quercus effecerit. Ille in terra sua sepultus, placida quiete dormivit.

CAPUT XLII.

80. Joel, hic fuit de tribu Ruben, natus in agro Betheron, ubi etiam in pace mortuus est atque sepultus.

CAPUT XLIII.

81. Amos, pastor, et rusticus, et ruborum mora distringens, propheta non genere, sed gratiæ vocatione. Ille autem fuit ex oppido Tecue, quod distat ad australem plagam sex millibus contra Bethlehem. Ultra autem nulla est habitatio, sed sola eremi diffusa vastitas patens, usque ad mare Rubrum, atque Judæorum [At., Indorum] fines, solis tantum pastorum conscia, et late vagantium pecorum.

82. Ex hac, itaque pastorali regione fuit Amos, unus denumero pastorum, quem Dominus ablatum inde misit ad populum Israel, præcipiens ei ut in Samariam pergeret, et ibi quæ ventura erant prophetaret, quem Amasias rex frequenter plagis affecit; novissime Ozias filius ejus, vecte per tempora transfixo, crudeli morte necavit. Post hæc semivivus, evecus in terram suam, post aliquot dies dolore nimio vulneris animam cunctanter [At., cunctantem] efflavit, sepultusque est cum patribus suis.

173 CAPUT XLIV.

83. Abdias, de terra Sichem, ortus in agro Bethacaram. Iste est ille, qui sub Ochozia rege Samarie, centum pavit prophetas. Iste est tertius ille dux cui pepercit Elias, qui postmodum, relicto Ochoziæ regis ministerio, Eliæ factus discipulus prophetavit. Quique etiam morte propria obiit, sepultus cum patribus suis in Sebastia civitate, ubi et Elisæus propheta et Joannes Baptista venerabiliter requiescunt.

CAPUT XLV.

84. Jonas, columba, et dolens, filius Amathi, qui fuit de Geth, quæ est in Opher, ad gentium præconia mittitur, missus contemnit, contemnuens fugit, fugiens dormit: propter quem periclitabatur navis, sed magister navis latentem reperit, cetus abjectum devoravit, orantem revomuit; rejectus prædicavit subversionem.

85. Sed contristatus in pœnitentia urbis, et ault. l. 10. AREV.

79. *Belemoth* etiam Epiphanius et Dorotheus.

—*Si quercus.* Al. *Quasi quercus, quæ est in Silo, cum ex semetipsa.*

80. *De tribu Ruben.* Hieronymus, Epiphanius.

85. Quo tempore prophetaverit Abdias, inquit Mariana in not. ad librum Præemiorum, n. 67, qui etiam similes de aliis prophetis quæstiones explicat in notis ad eundem librum, a nobis suo loco describendis. AREV.

luti gentium invidit ; gaudet etiam sub hederæ virentis umbraculo, et dolet subito arescente. Tradunt Hebræi, hunc esse viduæ filium quem a mortuis suscitavit Elias. Cujus sepulcrum in quodam urbium Geth viculo demonstratur, quod est in secundo milliario a Sephorim in itinere quo pergitur Tiberiadem.

CAPUT XLVI.

86. Michæas, de tribu Ephrem in Morasthi ortus est. Hic quoniam peccantem Achab sæpius arguebat, sub Joram filio ejus de præcipitio magno projectus occubuit. Sepultus est in terra sua juxta Polyandrum, quod est prope Naim.

174 CAPUT XLVII.

87. Nahum, de tribu Simeon, in Helcesi trans Betharim natus, ibique mortuus, suo jacet in tumulo.

CAPUT XLVIII.

88. Habacuc, de tribu Simeon, in agro Bethsaacher ortus est ; hic ante biennium regressionis filiorum Israel de captivitate, in agro Sabarith, qui est in Ceila, a vita decessit.

CAPUT XLIX.

89. Sophonias, de tribu Simeon, filius Chusi, in agro Sarabath ortus, et gloriosa majorum suorum stirpe progenitus, prophetavit, mortuusque est atque sepultus in agro suo.

CAPUT L.

90. Aggæus, natus in Babylonia, juvenulus Jerusalem venit, ædificationem templi ex parte aspesit, ac juxta sacerdotum monumenta gloriose sepultus requiescit.

CAPUT LI.

91. Zacharias de regione Chaldæorum valde senex in terram suam reversus est, in qua et mortuus est ac sepultus juxta Aggæum, quiescit in pace.

CAPUT LII.

92. Malachias post egressionem populi, in Sophia est genitus ; vir justus et aspectu decorus, quem Judæi Malachiam, id est angelum Domini ideo asserunt vocitatum, quia quæcunque prædicebat, **175** confestim, angelo de cælis veniente confirmabatur. Hic autem admodum juvenis moritur, atque in agro proprio sepelitur.

CAPUT LIII.

93. Nathan propheta, ex Gabaonitis, qui David regem legem Dei docuit, et peccatum quod esset in Bethsabee prævaricatus manifestavit. Hic etiam quod non ædificaret David Domino templum prædixit. Hic Salomonem ungens, in principem consecravit. Obiit autem senex in terra sua, sepultusque est cum dignitate.

CAPUT LIV.

94. Achias Silonites de civitate Heli sacerdotis, ubi primum tabernaculum et arca Dei erat, Salomoni regi prædixit, quod per mulieres gentium a mandatis Dei declinaret, et divisionem populi in prole non tacuit.

87. Dorotheus : *Et in terra sua sepultus. AREV.*

91. Hoc caput deest in aliis. Vide, infra, cap. 97.

95. Propheta a leone strangulatus, de quo in Reg. xiii, a Dorotheo vocatur Joah ; in Constitutionibus Apostolicis, lib. iv, cap. 6, Adonias, quem ad locum videndus Cotelarius. Alii Semeam eum pro-

A Mortuus est ergo Achias, atque sepultus juxta quercum in Silo.

CAPUT LV.

95. Addo in Samaria [Al., Sama Samariæ] natus est. Hic est qui ad Jeroboam immolantem vitulum missus, in sermone Domini venit, eumque arguit immolantem. Hunc ad propria revertentem propter inobedientiam leo in via strangulavit, sepultumque tenet Bethel et prophetam illum qui eum fefellerat.

CAPUT LVI.

96. Azarias in terra oritur Sabatha, mortuusque est ac sepultus in agello suo.

CAPUT LVII.

97. Zacharias propheta atque sacerdos, filius Joladæ sacerdotis, **176** qui et Barachias cognominatus est, quem congregatus in atrio domus Domini populus, juxta Joas regis imperium, missis in eum lapidibus exstulxit. Hunc sublevatum continuo sacerdotes juxta patrem suum sepelierunt in Jerusalem.

CAPUT LVIII.

98. Tobias filius Ananiel, ex tribu Nephthalim de civitate Cibel, quæ est in regione Galilææ. Hic captivus ductus est a Salmanasar rege Assyriorum in Ninive. Vir in timore Dei summus, in opere magnificus, in misericordia gloriosus, in exsequiarum curis devotus ; qui dum mortuos sepeliret, et inopes pasceret, cæcitate lumine caruit, et post tenebras reseratis oculis, lumen claritatis promeruit. Jacet in Ninive civitate sepultus in pace.

CAPUT LIX.

99. Tres pueri, ex stirpe regia clari, memoria gloriosi, scientia eruditi, fide pares, devotione stabiles, incorrupti corpore, sobrii mente, judices provinciarum, et regionum principes, paternarum quoque memores legum, et a cibus gentilium vel immolatis nequaquam polluti, leguminibus vitam degentes et oleribus.

100. Hi vigore virtutis contempserunt mortem, idolorum non adoraverunt ritum, regem sævissimum fidei virtute vicerunt, restinxerunt quoque camini flammantis incendia, et inter horrendas spissa caligine flammam hinc apertis vocibus cecinerunt. Jacent in Babylonia pariter sub uno specu positi, et cum magna veneratione sepulti.

CAPUT LX.

101. Esdras sacerdos Dei, qui a plerisque Malachias, id est angelus Dei vocatur. Hic sacre scriptor existit historiae, atque alter lator legis post Moysen, namque post captivitatem legem incensam ex gentibus renovavit, Hebraicarumque litterarum clementia **177** invenit. Hic reduxit Israel, et reædificare fecit Jerusalem. Mortuus est autem ac sepultus cum patribus suis humatus in Jerusalem.

phetam appellant, alii Joamum. Nonnulli Achiam fuisse suspicantur. Non facile est, nec refert, verum nomen investigare. AREV.

101. Nonnullos existimasse Malachiam fuisse Esdras, legitur etiam in Proemiis, ubi quædam Mariana annotavit. AREV.

CAPUT LXI.

102. Zorobabel et Nehemias, ex tribu Juda, sub Dario rege templum Domini ædificant, muros Jerusalem exstruunt, atque Israel ad pristinum statum reducunt, cultum quoque religionis jusque sacerdotum et Levitarum restituunt. Item et ipsi in Jerusalem sepulti quiescunt.

CAPUT LXII.

103. Esther regina, filia fratris Mardoehæi, de stirpe Benjamin, captiva de Jerusalem in urbem Susim translata est, atque aspectu formæ, et perspicua virginitatis excellentia regi Persarum connubiis copulata. Hæc, ut populum suum a periculo liberaret, morti se obtulit, amicumque regis adversus populum Dei nefaria persuadentem, cruci tradendum persuasit, gentemque liberam ab excidio eruit atque a servitute eripuit. Jacet sepulta in Susis, urbe Medorum, in qua etiam regnavit.

104. Fontidonius diversam lectionem indicat *Aapali* pro *Bethulia*. Sed quid sit *Aapali*, non intelligo. Græcus et Syrus ferunt Manassem sepultum fuisse in agro inter Dothaim et Belmon. Pro *Belmon* alii legunt *Belmaim*, *Belma*, *Bolem*, *Baalmeon*. Putant nonnulli sermonem esse de *Abila*, *Abelina*, aut *Abilina*. Verum non satis hæc cohærent cum Vulgata nostra, quæ præferenda est, Judith, viii, 5: *Mortuus est (Manasses) in Bethulia civitate sua, et sepultus est illic*

A

CAPUT LXIII.

104. Judith vidua, filia Merari, de tribu Simeon, magnanimis in gloria, viris præstantior. Hæc pro salute populi morti se obtulit, nec trepidavit furorem regium. Nam dormientem necavit principem, salvo pudore suis civibus triumphum victoriæ reportavit. Vixit autem annis centum et quinque, sepultaque est in spelunca viri sui Manasse in Bethulia civitate, quæ est in tribu Juda inter Dothain et Balmon [*Al.*, Babylon.]

178 CAPUT LXIV.

105. Machabæi septem fratres, in fide stabiles, in spe fortes, divinæ legis constantissimi observatores, inter tormenta acerbissima patientes, ab Antiocho rege pro lege Dei cum matre eorum atrociter interempti, coronas martyrii meruerunt.

B 106. Machabæi quoque, quos triumphos gesserint adversus gentem Persarum, vel de circumfinitimis aliis nationibus, et quomodo pro legis observantia plurimum sunt puniti, eorum plenissime narrat historia. *cum patribus suis. Et cap. xvi, 28: Ac sepulta (Judith) cum viro suo in Bethulia. AREV.*

105. In Cod. Veron. ita de Machabæis legitur: *Machabæi septem fratres ab una matre nomine Machabæa geniti, custodientes legem, patria traditione non manducantes carnes porcinas. Ob hoc ab Antiocho rege sævissimo in Antiochia martyrii gloria coronati sunt cum matre sua, atque sepulti cum magna veneratione. AREV. In sex exemplaribus hoc posterius tantum legitur.*

EX NOVO TESTAMENTO.

LXV.	Zacharias.	LXXIII.	Philippus.	LXXX.	Simon Zelotes.
LXVI.	Joannes.	LXXIV.	Thomas.	LXXXI.	Duodecim Apostoli.
LXVII.	Maria.	LXXV.	Bartholomæus.	LXXXII.	Lucas Evangelista.
LXVIII.	Simon Petrus.	LXXVI.	Matthæus.	LXXXIII.	Marcus Evangelista.
LXIX.	Paulus.	LXXVII.	Jacobus Alphæi	LXXXIV.	Barnabas.
LXX.	Andreas.	LXXVIII.	Judas Jacobi.	LXXXV.	Timotheus.
LXXI.	Jacobus Zebedæi.	LXXIX.	Matthias.	LXXXVI.	Titus.
LXXII.	Joannes.				

CAPUT LXV.

107. Zacharias et Elisabeth ante Deum justi, steriles in juventute, fecundi in senio, requiescunt in Jerusalem.

179 CAPUT LXVI.

108. Joannes Baptistæ filius Zachariæ, ex tribu Levi, in Jerusalem ortus, angelo denuntiante conceptus, prænuntius Christi, præco Judicis, propheta Altissimi, vox Verbi, amicus Sponsi, testis Domini, lucerna Luminis, terminus prophetarum, baptismatis initium; qui prænuntius parentis vocem abstulit, genus officium lingue resolvit; qui necdum editus Christum prophetavit, salutavit in utero, in columba agnovit, in deserto monstravit.

109. Cujus vestimentum lanugo fuit camelorum, habitatio eremus, victus mellis, et locustarum cibis. Hic, dum Herodi prohiberet fraternum violare connubium, carceralibus tenebris mancipatur. Cujus caput regis filia Iudi præmium a patre postulavit; at ille desectum male poscenti filie ebrius inter pocula dedit.

112. *Quidam. Vid. Ambros.*

Ibid. Hic Isidori locus laudatur ejus nomine ab auctore sermonis de Assumptione Mariæ virginis, qui a nonnullis Ambrosius Autpertus esse creditur; cujus verba protuli in Isidorianis, cap. 61, num. 12.

C 110. Sepultus est in Sebastia oppido Palæstinæ, quæ olim Samaria vocabatur; quam Herodes rex Judææ, Antipatri filius, ob honorem Cæsaris Augusti Græco sermone Augustam vocavit.

CAPUT LXVII.

111. Maria (quæ interpretatur Domina, sive Illuminatrix), clara stirps David, Virgo Jesse, Hortus conclusus, Fons signatus, Mater Domini, Templum Dei, Sacarium Spiritus sancti, Virgo sancta, Virgo feta, virgo ante partum, virgo post partum, salutationem ab angelo accepit, et mysterium conceptionis agnovit: partus qualitatem inquiri, et contra legem naturæ obsequii fidem non renuit, quam Dominus ipse in cruce positus, per sanguinem Testamenti virgini commendavit discipulo, ut ipsum mater haberet vitæ comitem quem filius noverat integritatis esse custodem.

112. Hanc quidam crudeli necis passione asserunt ab hac vita migrasse, pro eo quod justus Simeon completens brachiis 180 suis Christum, prophetaverit, matri Quod ait Isidorus, *nec obitus ejus uspiam legitur, Autpertus, sive quis alius auctor, ita explicat: Nec invenitur apud Latinos aliquis tractatorum de ejus morte quidpiam aperte dixisse. Sanctus Epiphanius probabilis esse censebat Deum gratiam immortalitatis*

dicens : *Et tuam ipsius animam pertransibit gladius.* A lem, tertio lapide ab Urbe, ad orientalem plagam. Quod quidem incertum est, utrum pro materiali gladio dixerit an pro verbo Dei valido et acutiori omnino gladio ancipiti. Specialiter tamen nulla docet historia, Mariam gladii animadversione peremptam, quia nec obitus ejus usquam legitur. Dum tamen reperitur ejus sepulchrum, ut aliqui dicunt, in valle Josaphat.

CAPUT LXVIII.

113. Simon Petrus filius Joannis, frater Andreæ, ortus in vico Bethsaida provincie Galilæe, qui est juxta stagnum Genesareth, cujus prima vocatio nominis Bar-Juna, legis directa generatio est. Petrus in Christo Ecclesie firmamentum est. Cephas corporis Christi principatus et caput est. Simon Joannis, virginitatis regeneratio incorrupta est.

114. Qui dum juxta Joannem habeatur tertius, juxta Matthæum eligitur primus : nec immerito, quia Apostolorum princeps est. Et confessor primus Filii Dei, et discipulus, et pastor humani gregis, Petra Ecclesie, clavicularius regni, amator Domini, atque negator : confitendo laudatus, præsumendo elatus, negando lapsus, lacrymando purificatus, conlitoendo probatus, patiendo coronatus, cui nomen ex opere datur, titulus ex merito potestatis imponitur.

115. Hic in Galatia, Ponto, Cappadocia, Bithynia, Asia, atque Italia Evangelium prædicavit, atque harum virtutum signis effulsit. Pendulo gressu fervidum mare calcavit, præteriens umbra sua mortuos animavit, claudis pristinum reitavit officium, paralyticis fluida membra in proprium reparavit statum.

116. Inter hæc defunctam viduam suscitavit. Ananiam et Saphiram reos perfidie, mortis animadversione damnavit. Simonem etiam magicis artibus cœlum conscendentem ad terram elisit. Hic postquam Antiochenam Ecclesiam fundavit, sub Claudio Cæsare contra eundem Simonem Magum Romam pergit, ibique prædicans Evangelium viginquingue annis, ejusdem urbis tenuit pontificatum.

117. Sexto autem et tricesimo anno post passionem Domini, a Nerone Casare in urbe Roma deorsum, ut ipse voluit, crucifixus est. Sicque post apostolicum meritum, etiam martyrio coronatur. Sepultus Romæ in Vaticano, secus viam Triumphatissimæ Virgini concessisse, sed Ecclesie universæ sensus repugnat, et solum controversia est inter scriptores, utrum Ephesi an Hierosolymæ obierit; quam fuscè persequitur Tillamontius, tom. I, sex primor. Eccles. sæcul., in Vita Deiparæ, et in notis. AREV.

115. Caput. Quasi κεφαλή.

Ibid. Quod inquit Isidorus, Cephas esse ex Græco κεφαλή, caput, multi alii veteres crediderunt. Joannes XXII, in Bulla contra Marsilium et Joannem : *Cephas autem Græce interpretatur Latine caput.* Verum nomen Cephas Syrum est, et petram significat, ut Isidorus quoque agnoscere videtur lib. VII Etymolog., c. 9. Quinam auctores de apostolis et LXX discipulis generatim, et de nonnullis apostolis singulatim, scripserint, recenset Zaccaria in Bibliotheca selecta Historiæ ecclesiasticæ, part. II, cap. 8. Illud vero animadversione dignum, quod de sancto Jacobo Majore loquens ait : *Antonii Rojo historia de sancto Diego de Alcalá criticis viris placere rix poterit.* Quid sancto Jacobo Majori apostolo eum sancto Didaco, sive Jacobo Complutensi ordinis Minorum de Observantia laico? AREV.

CAPUT LXIX.

118. Paulus, qui ante Saulus, apostolus gentium, ad-vocatus Judæorum, a Christo de cælo vocatus, in terram prostratus, qui oculatus cecidit, cæcatus surrexit, ex persecutore effectus est vas electionis, ex lupo ovis, inter apostolos vocatione novissimus, prædicatione primus. In lege Gamalielis discipulus, in Evangelio Christi servus. Cujus patria Tharsus fuit, genus Benjamin.

119. Hic secundo post Ascensionem Domini anno baptizatus, dignitate meruit apostolatus, atque plus omnibus laborans, multo latius inter ceteros verbi gratiam seminavit, atque doctrinam evangelicam sua prædicatione implevit.

120. Incipiens enim ab Jerosolymis, usque ad Ulyricum, et Italian Hispaniasque processit, ac nomen Christi multarum manifestavit gentium nationibus, quibus ante nondum fuerat declaratum, cujus miracula ista esse noscuntur.

121. Raptus sursum in tertium cœlum conscendit, demersus deorsum nocte et die in profundo maris fuit, seducentem Pythonis spiritum imperata discessionem damnavit, adolescenti mortuo vitalem redintegravit spiritum, cæcitate percussit magum, claudo proprium reformavit incessum; diri quoque serpentis nec sensit nec horruit morsum, sed igni deat arsurum, patrem etiam Publii a febribus orando sanavit.

122. Hic ob amorem Christi multas passiones gravique corporis sustinuit tormenta. In primis Judaicas persecutiones, et gentium miserias, et laborem, famem, sitim, frigus, et nuditatem, naufragia, et mille pericula, rabiem ferarum, verbera, carcerales tenebras, et tormenta calenarum, squalores, et vineula.

123. Inter hæc licitur a Judæis, traditur gentibus, lapidatur ab eodem, in sporta per murum demittitur, virgis cæditur, penis aretatur, in carcere vinctus terræmotu facto resolvitur, ad ultimum a Nerone gladio cæditur eo die quo et Petrus crucifixus est. Sic enim oportuerat ut hi qui simul confessi sunt uno die coronarentur. Sepultus Romæ in via Ostiensi, anno post passionem Domini tricesimo sexto, tertio ab urbe milliario, contra occidentalem plagam.

117. De sepulchro sancti Petri in Vaticano superfluum est verba facere post eruditissimum opus emineatiss. cardis alis Borgie de Confessione Vaticana. Vide etiam Bosium, Rom. Subterr. II, 2, et Bottarium I, 27. Notandum quod milliaria a foro Romano inripiebant, et erant minora milliariis Italianis. Non verò sat intelligitur quo sensu sepulchrum sancti Petri dicatur esse ad orientalem plagam. AREV.

120. Adventus sancti Pauli in Hispanias antiquissimis testimoniis comprobatur Hippolyti, Epiphani, Chrysostomi, aliorum; negant alii, et adhuc sub judice lis est. AREV.

125. Paulum gladio cæsum eodem anno eodemque die quo Petrus crucifixus est, communis est opinio. Prudentius tenuit eodem die, sed non eodem anno Petrum et Paulum martyrio coronatos fuisse. Vide comment. ad hymn. 12 Peristeph. vers. 5. Paulus contra occidentalem plagam dicitur sepultus, quod non facile explicatur. Alii exhibent contra orientalem plagam. AREV.

CAPUT LXX.

124. Andreas, qui interpretatur decorus, frater Petri, secundum Joannem primus, juxta Matthæum a primo secundus. Hic in sorte prædicationis Scythiam atque Achaïam accepit, in qua etiam civitate Patris cruce suspensus occubuit.

CAPUT LXXI.

125. Jacobus filius Zebedæi, frater Joannis, quartus in ordine, **183** duodecim tribubus quæ sunt in dispersione gentium scripsit, atque Hispaniæ, et occidentaliun locorum gentibus Evangelium prædicavit, et in casu mundi lucem prædicationis infudit. Hic ab Herode tetrarcha gladio cæsus occubuit, Sepultus in Marmarica.

CAPUT LXXII.

126. Joannes, apostolus et evangelista, filius Zebedæi, frater Jacobi, virgo electus a Domino, atque inter cæteros magis dilectus, qui etiam super pectus Magistri recumbens, et Evangelii fluenta de ipso sacro dominici pectoris fonte potavit, et quasi unus de paradisi fluminibus, verbi Dei gratiam in toto terrarum orbe diffudit. Quique in locum Christi, Christo juvente, successit, dum suscipiens matrem Magistri discipulus, etiam ipse pro Christo alter quodammodo derelictus est filius.

127. Hic, dum Evangelium Christi in Asia prædicaret, a Domitiano Cæsare in Pathmos insulam metallo relegatur, ubi etiam positus Apocalypsim scripsit. Interfecto autem a senatu Domitiano, exsilio resolutus, recessit Ephesum, ibique ob hæreticorum refutandas versutias, efflagitatus ab Asiæ episcopis Evangelium novissimus edidit.

128. Cujus quidem inter alias virtutes, magnitudo signorum **184** hæc fuit. Mutavit in æorum sylve tres frondium virgas littoreaque saxa in gemmas. Item geramarum fragmina in propriam reformavit naturam, viduam quoque ad precem populi suscitavit, et redivivum juvenis corpus revocata anima reparavit. Bibens lethiferum haustum, non solum evasit periculum, sed eodem prostratos noculo in vitæ reparavit statum.

124. Vera fortasse est lectio nonnullorum Codicum, civitate Patras, quasi indeclinabile sit Patras, ut similia urbium nomina aliquando apud Isidorum et alios occurrunt. In Asia passum fuisse Andream nonnulli tradunt. AREV.

125. Assentimur iis qui verbum scripsit alienum censent. Reliqua ex iis quæ Hieronymi Catalogo a Græcis adjecta sunt sumpta videntur.

Ibid. Marmarica, Al., Carmarica, vel Archis Marmarica, vel Achimarmarica.

Ibid. Quæ hoc loco de prædicatione sancti Jacobi Majoris in Hispania annotari possent, præoccupata a nobis sunt in Isidorianis, cap. 61. Aliis de hoc argumento scriptoribus addendus est elegans et eruditus Hispanus Joannes Joseph Tola: *Justificación historico-crítica de la venida de Santiago el Mayor a España, y de su sepulcro en Compostela*. Matrini, 1797, in-4°. Pro ab Herode tetrarcha fortasse legendum ab Herode Agrippa. His quæ dixi cit. cap. 61 adde Martyrologium Gellonense, sive sancti Guillelmi de Deserto, scriptum anno circiter 804, tom. III Dacherii, initio: *Jacobus, qui interpretatur supplantator, filius Zebedæi, frater Joannis. Hic Hispaniæ, et occidentalibus locis prædicavit, et sub Herode gladio cæsus*

A 129. Hic anno sexagesimo septimo post passionem Domini Salvatoris sub Trajano principe longo jam vetustatis senio fessus, cum diem transmigrationis suæ imminere sibi sentiret, jussisse fertur effodi sibi sepulcrum, atque inde vale dicens fratribus, facta oratione vivens tumulum introivit, deinde tanquam in lectulo in eo quæievit.

150. Unde accidit ut quidam cum vivere asserrant, nec mortuum in sepulcro, sed dormientem jacere contendant, maxime pro eo quod illic terra sensim ab imo scaturiens, ad superficiem sepulcri ascendat, et, quasi flatu quiescentis, deorsum ad superiora pulvis ebulliat. Quæievit autem apud Ephesum sexto Kalendas Januarii.

CAPUT LXXIII.

B 131. Philippus a Bethsaida civitate, unde et Petrus, Gallis prædicat Christum, barbarasque gentes, vicinasque tenebris, et tumentis Oceano conjunctas, ad scientiæ lucem fideique portum deducit. Deinde in Hierapoli Phrygiæ provinciæ urbe crucifixus, lapidatusque obiit, rectoque sepultus cadavere, simul cum filiabus suis ibidem requiescit.

CAPUT LXXIV.

152. Thomas apostolus Christi, Didymus nominatus, et juxta Latinam linguam Christi geminus, ac similis Salvatori, audiendo incredulus, videndo fidelis. Hic Evangelium prædicavit Parthis, et Medis, **185** et Persis, Hyrcanisque, ac Bactrianis, et Indis tenentibus Orientalem plagam, et intima gentium penetrans, ibique prædicationem suam usque ad titulum suæ passionis perducens; lanceis enim transfixus occubuit in Calamina civitate Indiæ, ubi et sepultus est in honore.

CAPUT LXXV.

153. Bartholomæus apostolus, nomen ex Syria lingua suscipiens, Lyeoniam in sorte prædicationis accepit, atque Evangelium juxta Matthæum apud Indos in eorum linguam convertit. Ad ultimum in Albano [Al. Abano] Majoris Armeniæ urbe, vivens a crude-
occubuit, sepultusque est in Achaia Marmarici, viii Kal. Augustas. Et Hildebertum Cenomaneensem, qui sæculo xi et xii floruit, col. 1559, in Editione Beaugendrii, de sancto Jacobo Majori:

D Galliciaque solum se gaudet habere colonum.

In Codice Vaticano Regiæ 532, pag. 27, exstat narratio anonyma de Jacobi Majoris capite in monasterio Veneto sancti Felicis ad manes existente, in qua asseritur reliquum corpus Compostellæ existere. In Codice Otoboniano 124, et in Codice Regiæ 1222, descriptus est hymnus in honorem sancti Jacobi, in quo adventus ejus in Hispaniam et sepulcrum Compostellæ astringitur. AREV.

150. An sanctus Joannes evangelista obierit, an post obitum resurrexerit, ut adversus Antichristum prædicet in fine mundi, a nonnullis quæsitum est. Communis Ecclesiæ sententia est, vere eum, ut cæteros homines, obitus-e, neque resurrexisse, aut resurrecturum, nisi die extremi judicii. Vide Benedictum XIV, de Beatif. lib. 1, cap. 44, et Serarium, qui doctum opusculum edidit de XII Apostolis. AREV.

151. De sancto Philippo apostolo confer Patres apostolicos cum notis Cotelerii, pag. 334 tom. I. AREV.

lissimis gentibus barbaris decoriatur, sicque terræ A conditur.

CAPUT LXXVI.

134. Matthæus apostolus et evangelista, qui etiam ex tribu sua Levi sumpsit cognomen, ex publicano a Christo electus, ex peccante translatus. Hic primum quidem in Judæa evangelizat, postmodum in Macedonia prædicat, requiescit in montibus Parthorum.

CAPUT LXXVII.

135. Jacobus Alphaï, episcopus Jerosolymorum primus, cognomento Justus, sororis matris Domini filius, unde et frater Domini vocatus, homo lucis et operarius veritatis, tantæque etiam sanctitatis, ut simbrum vestimenti ejus certatim emerent attingere populi.

136. Hic, dum in Jerusalem Christum Dei Filium prædicaret, de templo a Judæis præcipitatus, lapidibus opprimitur, ibique juxta templum humatur. Quem Josephus tantæ sanctitatis et venerationis in Judæa perhibet existisse, ut propter ejus interfectionem Jerosolytia credatur esse diruta.

186 CAPUT LXXVIII

137. Judas Jacobi frater in Mesopotamia, atque interioribus Ponti evangelizans, feras et indomitas gentes, quasi belluarum naturas suo dogmate mitigat, et fidei dominicæ subjugat, sepultus est autem Berytho Armeniæ urbe.

CAPUT LXXIX.

138. Matthias, de septuaginta discipulis unus, et pro Juda Iscarioth duodecim inter apostolos subrogatus, electus est sorte, et solus sine cognomine. Huic datur Evangelii prædicatio in Judæa.

CAPUT LXXX.

139. Simon Zelotes, qui prius dictus est Chananæus, zelo Domini fervens, par in cognomento Petri, et similis in honore, accepit Ægypti principatum, et post Jacobum Justum cathedram tenuit Jerosolymorum. Post annos autem centum viginti meruit sub Trajano per crucem sustinere martyrii passionem. Jacet in Bosphoro.

134. In Cod. Flor. sancti Marci ita exhibetur hoc capitulum: *Matthæus in Hebræo donatus exprimitur. Idem appellatur Levi ex tribu, a qua ortus fuit; in Latino autem ex opere publicani nomen accepit, quia ex publicanis fuit electus, et in apostolum translatus, etc.* AREV.

137. *Berytho.* Sic Dorotheus; alii, *Nerito.*

139. Ex adjectis Hieronymi Catalogo a Græcis, qui tamen non huic Simoni, sed Simeoni conveniunt.

Ibid. Quod Simon Apostolus in Bosphoro jacuerit, incertum aliunde est. Eum in Ægypto prædicasse, et in Perside martyrio coronatum, certioribus documentis constat. AREV.

140. De septuaginta discipulis, aut septuaginta duobus scripsit Dorotheus Tyrius, qui singillatim eos recenset. David Blondellus notas adjecit, et crassiores Dorothei nexos indicat. AREV.

144. Dorotheus perperam asserit Lucam Ephesi obiisse. Nonnulli apud Patras Achaïæ defunctum tradunt, alii Thebis Achaïcis. Sed verior est sententia Isidori. Evangelium sancti Lucæ Græco sermone scriptum esse, uti Evangelium sancti Joannis et Marci, communis est opinio, quam Isidorus quoque tenet in Proemio libro, num. 91, ubi quædam annotata sunt in hanc sententiam. AREV.

Ibid. Ossa sancti Lucæ Constantinopolim, non

CAPUT LXXXI.

140. Illi fuerunt Christi discipuli, prædicatores fidelis, et doctores gentium, qui cum omnes unum sint, singuli tamen eorum propriis certisque locis in mundo ad prædicandum sortes proprias acceperunt.

141. Petrus namque Romam accepit, Andreas Achaïam, Jacobus Hispaniam, Joannes Asiam, Thomas Indiam, Matthæus Macedoniam, 187 Philippus Galiam, Bartholomæus Lyeoniam, Simon Zelotes Ægyptum, Mathias Judæam, Jacobus frater Domini Jerosolymam, Judas frater Jacobi Mesopotamiam.

142. Paulo autem cum cæteris apostolis nulla sors propria traditur, quia omnibus gentibus magister et prædicator eligitur. Nam sicut Petro et reliquis circumcissionis est apostolatus datus, ita Paulo præputi in gentibus. Hic autem septem Ecclesiis et tribus evangelizat discipulis.

CAPUT LXXXII.

143. Lucas Antiochenus, evangelista, et apostolicæ conscriptor historiæ, natione Syrus, arte medicus, Græco eloquio eruditus, quem plerique tradunt proselytum fuisse, et Hebræas litteras ignorasse. Hic tamen fuit Pauli discipulus et individuus comes peregrinationis ejus.

144. Quique ab ineunte pueritia castissimus fuit, et evangelicæ prædicationis opus exercuit. Obiit septuagesimo quarto v'tæ suæ anno. Sepultus in Bithynia, cujus quidem ossa regnante Constantino Constantinopolim fuerunt translata.

CAPUT LXXXIII.

145. Marcus evangelista, Petri discipulus, ejusque in baptisate 188 filius. Cujus quidem Evangelium nonnulli a Petro Romæ dictatum ferunt. Hic, ne ad sacerdotium promoveretur, abscidisse sibi pollicem fertur.

146. Primus autem Alexandriæ cathedram tenuit, primusque Ecclesias Ægyptiorum fundavit, tantis doctrinæ et continentia virtutibus florens, ut omnes discipuli Christi ejus imitationem sequerentur. Mortuus est octavo Neronis anno in Alexandria, placida quiete sepultus.

Constantino, sed Constantio imperatore, translata fuisse, multorum est opinio. Quibus fundamentis utraque sententia innitatur, videri potest in Bibliotheca ecclesiastica Fabricii ad caput sancti Hieronymi de sancto Luca, apud quem plerique legunt *Constantio*, alii reponunt *Constantino*. In Editione hujus libri sancti Isidori, de ortu et obitu Patrum, quam Fabricius cum aliis ejusdem argumenti adornavit, notatur sanctum Hieronymum in præfat. super Lucam assignare quoque obitum sancti Lucæ anno 74, sed, in catalogo Scriptorum ecclesiast., dicere eum annos vixisse LXXXIV sine uxore; credibile vero esse hæc verba addita fuisse, cum in antiquis Codicibus non habeantur; Glossam ordinariam vitio librariorum accidisse existimare. AREV.

145. In Editione laudata Fabricii hæc est nota ad verbum *abscidisse*, etc. (Dist. 55: Si quis abscidit, in glossa super verb. *Clericus*. Et habetur etiam in prologo Evangelii ipsius sancti Marci. Sed hoc eundem Marci anachoretæ factum falso tribui Marco evangelistæ docet Baronius, tom. I Annual., sub ann. Christi 45, num. marg. 46.) AREV.

146. De translatione corporis sancti Marci Venetias videndus, præter alios, Flaminius Cornelius, tom. XIII Ecclesiar. Venotar. AREV.

CAPUT LXXXIV.

147. Barnabas, qui et Joseph, natione Cypriæ civitatis, a Cyro rege Persarum conditæ, cum Paulo in gentibus apostolatam adeptus, deinde propter Joannem discipulum, qui etiam cognomento Marcus appellatur, se junctus a Paulo, nihilominus evangelicæ prædicationis in junctum sibi opus exercuit.

CAPUT LXXXV.

148. Timotheus Ephesiorum episcopus de civitate Listrensi, patre Græco, id est, ethnico, matre autem Judæa, ut refert Apostolus dicens: *Quia habitavit fides in avia tua Loide, et matre*

147. De sancto Barnaba Apostolo, ejusque epistola, vide Editionem Cotelerii Patrum apostolicæ, et Bibliothecam ecclesiasticam Gallandii, tom. I. AREV.

148. *Dicens, etc. Cod. Alban.: Dicens: Recordationem accipiens ejus fidei, quæ est in te non ficta; quæ et habitavit primum in avia tua, etc. AREV.*

149. Dorotheus Tyrinus inepte Timotheum inter septuaginta Christi discipulos recenset, cum puer a sancto Paulo apostolo secum assumptus fuerit. AREV.

A tua Eunice, certum autem scio, quod in te quoque.

149. Hic autem fuit discipulus Pauli, ejusque spiritalis filius, quem puerum propriè secum idem Paulus assumpsit. Qui pudicus et virgo permansit, quique apud Ephesum in monte qui vocatur Phion, cum magno honore sepultus quiescit.

189 CAPUT LXXXVI.

150. Titus, Pauli discipulus, et in baptismo filius, natione Græcus, ex gentibus solus a Paulo apostolo post Evangelium circumciscus, quem ad instruendas Græcæ Ecclesias præfatus reliquit Apostolus. Ibi in pace defunctus est, atque sepultus.

B 150. Neque Titus inter septuaginta Christi discipulos cum Dorotheo collocandus, qui fuit potius Pauli discipulus. Vide Pauli Epist. ad Titum, cap. II, 7. Codex Veron. post *sepultus* addit: *De nominibus duodecim apostolorum, qui ad universum orbem terrarum dimissi sunt ad prædicandum. Duodecim fuerunt Christi discipuli, etc. Tribus evangelizat discipulis, ut supra, cap. 81. AREV.*

SANCTI ISIDORI

HISPALENSIS EPISCOPI

IN LIBROS VETERIS AC NOVI TESTAMENTI PROŒMIA.

190 Prologus.

1. Plenitudo Novi et Veteris Testamenti, quam in eaque catholica recipit Ecclesia, juxta vetustam priorum traditionem ista est.

2. In principio videlicet, quinque libri Moysi, Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium,

1. *Quam in canone.* Hoc libro castigando septem exemplaribus utebamur: tria Hispali adjecta erant, duo chartacea, tertium in membranæ. In duobus chartaceis legitur: *Quam in canone sacro.* Verum dictio *sacro* redundare visa est, et Hieronymus ubique in *canone* tantum ait, ut in prologo Galeato, his verbis: *Igitur Sapientia, quæ vulgo Salomonis inscribitur, et Jesu filii Sirach liber, et Judith, et Tobias, et Pastor, non sunt in canone.* Augustinus, lib. II de Doctrina Christ., c. 8: *Totus autem canon Scripturarum, in quo istam considerationem versandam dicimus, his libris continetur.* Erat enim moribus receptum, ut fere in conciliis canon ederetur, omnes divinas Scripturas comprehendens. Ab eo canone libri *canonici* vocabantur. Quemadmodum e contrario *apocryphi* libri, id est, absconditi dicti sunt, quoniam eorum lectione, cum prohibiti essent, occulte tantum, et in latebris utebantur, et in divinis libris absconditi vox aliquando in vetiti significatione sumitur, ut in ps. XVI, vers. 14: *De absconditis tuis adimpletus est venter eorum, id est: Quæ lege erant prohibita comederunt.* Sic sane locum intelligit Apollinarius in Psalmorum Metaphrasi, his verbis:

Τὸν χρυφίαν ἔπλησαν ἐν πολλοῦσαν δὲα νηδύν-Πηθεύ-
τας σάλων. MARIANA.

Ibid. Eruditus notis hic liber in Editione Grialii

C id est, recapitulatio legis et quasi secunda lex.

3. Huc succedunt libri Jesu Nave, Judicum, et libellus ejus 191 est titulus Ruth, qui non ad historiam Judicum, ut Hebræi asserunt, sed magis ad principium Regum pertinere videtur.

illustratus fuit, ut facile Marianam agnoscere possis, cujus nomine expresso aut indicato profereatur. Finitus de hoc opere disserui in Isidorianis, cap. 62, ubi præfationem quoque a Zaccaria in hos libros præparatam descripsi. In editione Hagonocensi post ecclesia additur *quæ Isidorus senior exposuit*, quasi usque ad verba *ista est* sit titulus operis. AREVALUS.

2. *Id est, Genesis, etc... Numeri, al., Numerus, MAR.*

3. *Qui non ad historiam Judicum, ut Hebræi asserunt, sed magis ad principium Regum pertinere videtur.* Hieronymus, in prologo Galeato Hebræorum, canonem referens, ait: *Deinde subtexunt Sophetim, id est, Judicum libram, et in eundem compingunt Ruth, quia in diebus Judicum facta ejus narratur historia.* Nimirum Hebræi Abesan, qui post Jeptem Judæorum populo præfuit, Booz Ruth maritum fuisse, persuasum habent. Hanc Hebræorum opinionem Isidorus refellit, sequiturque Augustini sententiam, II de Doctrina Christian., c. 8, ubi ait: *Totus autem canon Scripturarum, in quo istam considerationem versandam dicimus, his libris continetur; quinque Moyses, id est, Genesis, Exodo, Levitico, Numeris, Deuteronomio, et uno libro Jesu Nave, uno Judicum, uno libello qui appellatur Ruth, qui magis ad Regnorum principia videtur pertinere.* Quo loco suspicor Augustini locutio-